БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

...С-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 88 (8614)
АПРЕЛИИН 13
ВОСКРЕСЕНИ
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Худөө нютагуудта номой наймаа һайжаруулха

...ашадые коммунистическэ хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ номой ...анар угаа ехэ.

...СР-эй Министрнүүдэй Соведэй ...ной июниин 4-дэ абаһан тог... үндэһөөр, худөө нютагуудта ...наймаа эмхидхэхэ хүдэлмэри ...хэрэглэгшэдэй кооперацида ...гдаһан байна.

...ай республикын кооперациин ...хүдэлмэрилэгшэд номой ...ажалайнгаа гол һалбариин ...гэжэ тоолоод, арад зоной ...ном тарааха, худалдаха үүр... үүргэжэ, энэ шухала хэрэгтэ ...сотой һайнаар хандана.

...ехэ Октябриин 40 жэлэй ойн ...рэй урда тээ Бурмонкоопсо... ...ом тараалгаар һарынгаа түсэб дээрэнь 170 процент дүүргээ Бурмонкоопсоюз ном тарааха ...үедэ эрхим үрэ дүн туйлаһан, ...йгээр, эдэбхитэйгээр хүдэл... ...гөө түлөө Роспотребсоюзай ...хи шанда хүртэһэн байна.

...ээр, номой наймаан уншагша... ...а эрилтэһээ, хэблэлэй хэрэг... ...жомдонги байһаар. Бүри эр... ...йгээр, түргэнөөр ном тарааха, ...алха хэрэгтэ һаад татадаг ...шалтагаан бии. Энэ хэрэгтэ ...хүтэлбэрилэгшэдэй хайша хэ... ...хандадаг дээрэһээнь, шуха... ...хэрэглэхэ эзэдтээ хүрэнэгүй, ...соогуур хэбтэнэ. Худалдаа ...анай зарим хүдэлмэрилэгшэд ...тарааха, худалдаха хэрэгые ...наймаанай хэрэг гэжэ буруу ...ог. Ушар иимэһээ, ном ху... ...даг хүнүүд культура болбосо... ...этэй, һургуули бэлэдхэлтэй ...уншагшадта ном дурадхаха... ...эг ажалдань таараха талые ...а, номой удха хараадаа аба... ...рэгтэй номыень оложо үгэхэ ...й. Ном наймаалагшад нюта... ...а хүн бүхэнэй ямар номдо ...эй байһые мэдэхэ, магазиндаа ...янзын ном элбэг байлгаха ...ай. Номууд буруугаар, ажал... ...эрилтэдэ тааруу бэшээр аб... ...асарагдаад, зарим аймагай ...магазин, склад соогуур хэб... ...хуушардаг байна.

...нгаа талаар уншагшадта ...ном хэрэгтэй сагтань асар... ...йбал, олон мянган түхэригэй ...склад, магазин соогуур хэдэн ...хэбтэхэгүй бэлэй.

...тэндэ хэбтэһэн ном һударые ...а эздтэнь түргөөр хүргэхын ...бии байһан фондоо бул... ...бүридхэхэ, ном наймаалдаг ...ин олошоруулха, мэргэжэлтэй хүнүүдые наймаалагшад болгон томилхоор саг ерээ. Номой нүүдэл наймаа хаа хаанагүй эмхидхэхэ, энэ хэрэгтэ соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдые, дунда һургуулиин һурагшадые, почто зөөгшэдые, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые хабаадуулха хэрэгтэй.

Худөө нютагта почто зөөгшэд, ахалагша классай һурагшад ном тараахадаа хэнһээшье бэрхэ байха.

Наймаалагшагүй номой киоск нээһэн бичурынхидай дүй дүршэл колхоз, совхоз болон бусад худөө ажахын предприятинуудта дэлгэрүүлхэ ёһотойбди. Колхозой фермэ, бригада, гүүртэнүүдтэ наймаалагшагүй киоск нээбэл, ном тарааха, худалдаха хүдэлмэридэ нилээд хүсэтэй түлхисэ боложо үгэхэ бшуу.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперации наймаалагшагүй номой киосктой болоһон бичурынхидай дүй дүршэл халан абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн ном һудар республикын олонхи аймагуудта муугаар тараагдана. Зарим ушарта бурят хэлэ, литература сэгнэдэггүй, буруугаар ойлгодог хүнүүдһээ тодхортожо, Книготоргын складуудта хэдэн зуугаад мянган түхэригэй бурят номой хэбтэжэ байһыень саашадаа тэсэшэгүй.

Бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн ном, дэбтэр, плакат гэхэ мэтые түргөөр тараахын тулада нютагайнгаа соёл гэгээрэлэй эдэбхитэдые элсүүлэел! Бурят-Монголой номой хэблэл уншагшадай эрилтые хараада абажа, зарим ном бүри олоор гаргадаг, тэдэнэйнгээ тобшо удхые бэшэжэ тунхагладаг болог лэ! Ном тарааха, наймаалха олон янзын арга, формо бүхэниие үргэнөөр хэрэглэхэ шухала. Номой выставкэ, дэлгүүр эмхидхэхэ, уран зохёолшодой уншагшадтаа уулзалга гэхэ мэтын түрүү дүй дүршэл ходо хэрэглэжэ байбал, номой наймаанда ехэ туһа болохо һэн.

Бурмонкоопсоюз республикынгаа комсомолшуудтай хамта байгша апрелиин 20-һоо 30 хүрэтэр ном тараалгын декада үнгэргэхэнь. Энээндэ бүхы комсомолшуудые хабаадуулхын тула ВЛКСМ-эй айком бүхэн хаба шадалаараа оролдог лэ!

Ажалшадые хэрэгтэй номоорнь ходо хангажа байха, бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн номуудые олоор худалдаха хэрэгтэ нютагай партийна, советскэ органууд анхаралаа хандуулаг лэ!

...ФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

...ФСР-эй Верховно Соведэй ...диумэй заседани апрелиин ...болоо.

...ого-минералогическа наука... ...доктор, СССР-эй Наука... ...академиин рудна малта... ...удай геологиин, петрогра... ...минерологиин болон геохи... ...институдай ахалагша научна ...эрилэгшэ Б. П. Кротов, ...Сталинай нэрэмжэтэ Москва... ...станкоинструментальна инсти... ...кафедрые даагша, техниче... ...науканудай доктор Б. С. Ба... ...гэгшэдтэ РСФСР-эй нау... ...техникын габьяата ажал... ...агшад гэһэн хүндэтэ нэрэ... ...олгохо тухай Указ РСФСР-... ...рховно Соведэй Президиум ...

...рдовско АССР-эй һургуули... ..., багшанарай училищинуу... ...багшанар В. Т. Вельдяскин, ...Колотова, П. А. Комолятова, ...Лютов, Л. М. Тюрина, И. А. ..., Краснодарай хизаарай ...һуралсалай хүдэлмэрилэг... ...Е. А. Боков, М. Н. Дроздов, ...Зеленева, А. А. Распопина, ...Сонников, С. А. Титаренко, ...Фабрицкая, Курганска облас... ...һургуулинуудай багшанар ...Белоносова, А. М. Косарева, ...Малырщикова, В. А. Чекме... ...гэгшэд РСФСР-эй һургуулиин ...ата багша гэһэн нэрэзэргэдэ ...ээ.

...зоной элүүрые хамгаалха ...эр габьяатай байһанайнгаа тү... ...СССР-эй Гадаадын худалдаа ...анай министерствын поликли... ...хүдэлмэрилэгшэд В. В. ...нский, Е. И. Кудрявцева, Пен... ...э областиин медицинскэ хү... ...эрилэгшэд И. В. Алипов, И. М. ...елес, М. В. Балашов, Г. Н. ...ский, В. Г. Остапчук, О. И. ...олопова, Н. М. Тенькаева гэг... ...РСФСР-эй габьяата врач гэ... ...хүндэтэ нэрэзэргэдэ хүртөө. ...жвагай областиин «Никонов... ...совхозой главна зоотехник Н. П. Смирновто РСФСР-эй габьяата зоотехник гэһэн нэрэзэргэ, Тамбовско областиин Сосновско районой главна ветеринарна врач Е. М. Калининада, Архангельскын областной ветеринарно-бактериологическа лабораториин таһагые даагша Л. С. Соболевада РСФСР-эй габьяата ветеринарна врач гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдоо.

Советскэ театральна искусство хүгжөөхэ талаар габьяатай байһанайнь түлөө А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ Москвагай драматическа театрын главна режиссер И. М. Тумановта (Туманишвили) РСФСР-эй арадай артистын хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдоо.

Советскэ театральна искусствын үмэнэ габьяатай байһанайнь түлөө Эрхүүгэй областиин театрнуудай иимэ хүдэлмэрилэгшэдтэ—областной драматическа театрын артистка Г. А. Крамова — Хадковада РСФСР-эй арадай артистын, областной драматическа театрын главна режиссер М. А. Куликовскодо РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша, хүгжэмтэ комедиин театрын главна режиссер А. Н. Орловто, областной драматическа театрын артистка Р. Ф. Юреневада РСФСР-эй габьяата артистын нэрэзэргэ олгогдоо.

Омскын ород арадай хоорой хүдэлмэрилэгшэд В. И. Иванов, И. Т. Иванова, А. П. Малахов, М. Т. Селиванова, Коми республикын драматическа театрын артист И. И. Аврамов гэгшэд РСФСР-эй габьяата артистын хүндэтэ нэрэзэргэдэ хүртөө.

Советскэ искусствын үмэнэ габьяатай байһанайнь түлөө Зүүн зүгэй арадуудай соёл культурын гүрэнэй музейдэ Дүтын, Дунда Зүүн зүгэй оронуудай искусствын таһагые даагша С. И. Тюляевта РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшын хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдоо.

(ТАСС).

1958 оной I кварталда гүрэнэй түсэбые РСФСР-эй промышленностиин дүүргэлтын дүн тухай

РСФСР-эй Центральна Статистическэ Управлениин мэдээсэл

I.

РСФСР-эй промышленность продукци бүтээхэ түсэбөө бүхы дээрэнь 1958 оной нэгэдэхи кварталда 104 процентээр, тэрэ тоодо мартда 105 процентээр дүүргээ. 1957 оной нэгэдэхи кварталтай сасуулбал промышленна үйлэдбэрилгэ 10,5 процентээр нэмээ. Промышленностиин тус тус һалбаринуудта продукци бүхы дээрэнь бүтээлгэ иимэ хэмжээгээр ехэ болоо гэбэл:

	1958 оной 1 кварталые 1957 оной 1 кварталтай процентээр жэшэжэ үзэбэл
Хара металлурги	109
Үнгэтэ металлурги	112
Нүүрһэнэй промышленность	106
Нефть абалгын промышленность	120
Нефть болбосоруулдаг промышленность	123
Электростанцинууд	114
Машина бүтээлгэ, металл болбосоруулга	114
Химическэ, резиновэ промышленность	111
Ой модоной, саарһанай модо болбосоруулдаг промышленность	110
Барилгын материалнуудай промышленность	127
Хүнгэн промышленность	107
Эдеэ хоолой промышленность	106

Арадай ажахын Соведүүдэй промышленность продукци бүтээн гаргаха түсэбөө бүхы дээрэнь нэгэдэхи кварталда 104 процентээр дүүргээ. Российска Федерациин бүхы совнархозууд продукци бүтээн гаргаха түрүүшын кварталай түсэбые бүхы дээрэнь, тиихэдэ шухала шухала хэрэгсэлнүүдэй олонхииень бүтээхэ түсэб дүүргээ.

Тус тус совнархозуудай промышленность продукци бүтээн гаргаха түсэбые бүхы дээрэнь 1958 оной нэгэдэхи кварталда иимээр дүүргэбэ гэбэл:

Арадай ажахын Соведүүд

	1958 оной 1 кварталай түсэбые дүүргэлтын процент
Алтайн	104
Амурска	105
Архангельска	102
Астраханска	127
Башкирска	104
Белгородско	103
Брянска	108
Бурят-Монголой	106
Владимирска	106
Вологодско	104
Воронежско	102
Горьковско	105
Дагестанска	112
Ивановска	103
Иркутска	104
Кабардино-Балкарска	107
Калининградска	109
Калининска	105
Калужска	104
Камчатска	116
Карельскэ	104
Кемеровскэ	103
Кировскэ	104
Коми	102
Костромской	101
Краснодарска	100,7
Красноярска	104
Куйбышевска	104
Курганска	104
Курска	104
Ленинградай	103
Липецкэ	105
Магаданска	106
Марийска	106
Мордовско	106
Московско (областной)	103
Московско (городской)	104
Мурманска	112
Новосибирскэ	104
Омско	104
Оренбургска	104
Орловско	106
Пензенскэ	104
Пермскэ	104
Приморско	107
Ростовско	105
Рязанска	106
Саратовска	102
Сахалинска	101
Свердловскэ	104
Хойто-Осетинскэ	105
Смоленскэ	103
Ставропольско	106
Сталинградска	102
Тамбовско	103
Татарска	104
Томско	105
Тульска	105
Тюменскэ	110
Удмуртска	105
Ульяновска	105
Хабаровска	106
Челябинска	103
Чечено-Ингушска	105
Читинскэ	106
Чувашска	107
Якутска	106
Ярославска	103

Нютагай Соведүүдэй промышленность продукци бүтээхэ түсэбөө бүхы дээрэнь 102 процентээр, тэрэ тоодо мартда 104 процентээр дүүргээ. Тиихэдэ Вологодско, Липецкэ, Оренбургын, Ульяновска болон бусад хэдэн областиин нютагай Соведүүдэй промышленность продукци бүтээхэ түсэбөө бүхы дээрэнь дүүргээгүй.

II.

РСФСР-эй промышленность 1958 оной нэгэдэхи кварталда шухала янзын продукци иимэ хэмжээгээр бүтээгээ гэбэл:

	1958 оной 1 кварталда бүтээгдээ	1958 оной 1 кварталые 1957 оной 1 кварталтай процентээр жэшэжэ үзэбэл
Шэрэм — миллион тонно	4,5	104
Булад — миллион тонно	7,5	104
Прокат — миллион тонно	5,8	104
Булад трубанууд — мянган тонно	545	107
Нүүрһэн — миллион тонно	71,5	108
Нефть — миллион тонно	20,3	121
Байгаалиин газ — миллиард кубическа метр	3,3	163
Электроэнерги (районно электростанцинууд, блок-станцинууд) — миллиард киловатт-час	33,5	112
Кальцинированнэ содо — мянган тонно	221	109
Минеральна үтэгжүүлгэ — миллион тонно	1,6	105
Синтетическэ шэрэ будаг — мянган тонно	16,2	102
Резинэ гутал — миллион паар	35,9	105
100 киловаттһаа дээшэ электродвигательнүүд — мянган хэһэг	2,8	109
Металл отолдог станогууд — мянган хэһэг	20,4	106
Кузнечно-прессовэ машинанууд — мянган хэһэг	5	104
Автомобильнууд — мянган хэһэг	117,3	105
Тракторнууд — мянган хэһэг	25,4	99
Тарянай комбайнууд — мянган хэһэг	26,3	113
Трактораар хартаабха таридаг хэрэгсэл — мянган хэһэг	2,8	223
Тракторна косилка — мянган хэһэг	17,6	258
Таряа сэбэрлэдэг машинанууд — мянган хэһэг	3	130
Барилгын модо шэрэлгэ (колхозууд болон модо бэлэдхэлэй жэжэ эмхинүүдэй шэрэлгэгүйгөөр) — миллион кубическа метр	63	107
Няамал фанерэ — мянган кубическа метр	195	104
Саарһан — мянган тонно	446	106
Цемент — миллион тонно	5	122
Шифер — миллион условно плиткэ	373	111
Хабсаргагдамал түмэр-бетонно түхеэрэлгэ болон хэрэгсэлнүүд — миллион кубическа метр хэрэгсэлнүүд	2,5	154
Сонхын шэл — миллион квадратна метр	19	116
Пумаажан бүд — миллион метр	1238	100,7
Хилгааһан бүд — миллион метр	61,5	106
Лен бүд — миллион метр	101,5	112
Торгон бүд — миллион метр	178	116
Арһан гутал — миллион паар	52,7	112
Сахар-песок — мянган тонно	252	128
Мяхан (колхозуудта, гэр бүлэдэ абтаһан мяха, буйлуулхын тулада тушаагдаһан мяха тоодо оруулангүйгөөр) — мянган тонно	138	108
Колбасагай зүйлнүүд — мянган тонно	146	109
Загаһан (совнархозуудай болон нютагай Соведүүдэй промышленностьда) — мянган тонно	315	113
Консервэ (совнархозуудай болон нютагай Соведүүдэй промышленностьда) — миллион условно банка	269	104
Малай тоһон, сыр, мүн бусад зүйлэй сагаан эдеэн һүндэ оруулан тоолоходо колхозуудта, хүн зоной гэр бүлэдөө абаһан һү тоодо оруулангүйгөөр) — мянган тонно	1642	111
Машиндагдаагүй һүнэй продукци—мянган тонно	724	125
Мылэ (совнархозуудай промышленностьда) — мянган тонно	247	106

Хүндэ промышленностиин олон шухала янзын продукци, тэрэ тоодо шэрэм, булад, прокат, нүүрһэ, нефть абалгаар, сэбэрлэгдэһэн зэд абалгаар, мүн эхэ алюмини, туулга, цинк, каустическа содо, сернэ кислота, синтетическэ аммиак, минеральна үтэгжүүлгэ, синтетическэ каучук, тракторай плуг, культиватор, 100 киловатт хүрэтэр хүсэтэй электродвигатель, гидравлическа, паровой турбина, кузнечно-прессовэ машина, химическэ түхеэрэлгэ, автомобиль, экскаватор, саарһа, картон, целлюлоза, хирпиисэ, сонхын шэл, радиатор, хабсаргагдамал түмэрбетонно түхеэрэлгэ болон хэрэгсэлнүүдые бүтээлгээр 1958 оной I кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Кварталай түсэбһөө гадуур үргэн хэрэглэмжын иимэ эд товар бүтээгдээ гэбэл: пумаажан, лён, хилгааһан, торгон бүд, трикотажна зүйлнүүд, арһан гутал, час, велосипед, радиоприёмник, фотоаппарат, гэрэй холодильник, пианино, рояль, сахар, ургамалай тоһон болон бусад эд бараанууд.

Гэхэтэй хамта керосин, тракторай сеялкэ, силос хуряаха комбайн, шифер, мотоцикл, мотороллер, оёдолой машина, юумэ угаадаг машина, прибор, бүтээхэ түсэб зарим тэды дүүргэгдээгүй.

РСФСР-эй промышленностьда хүдэлдэг хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб 1958 оной нэгэдэхи кварталда 102 процентээр дүүргэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлэй нэгэдэхи кварталтай сасуулбал ажалай бүтээсэ 7 процентээр дээшэлээ.

РСФСР-эй Центральна Статистическэ Управлени

Москва. Оёдолой № 19 фабрика хүүгэдэй хубсаһанай 100 шэнэ модель энэ жэлдэ нэмэжэ бүтээгээ. Хүн зондо худалдахын тулада фабрика 710 мянган хэһэг элдэб хубсаһа оёхо. Энэнь нёдондо жэлэйхидэ орходоо 200 мянга шахуу хэһэгээр олон. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: инженер-конструктор Надежда Назарова ухибүүдэй хубсаһанай шэнэ модель хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

КПСС-эй Яхадай обкомой пленум

ЯКУТСК, апрелиин 11. (ТАСС). КПСС-эй Яхадай обкомой пленум боложо, республикын худөө ажахые хүгжөөхэ тухай ехэшье, һайншье хөөрэлдөөн болоо. КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй шиидхэбэринүүд тухай, колхозно байгуулалтые улам саашань хүгжөөхэ, МТС-үүдые хубилгаха тушаа СССР-эй Верховно Соведэй хуули тухай КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Борисов элидхэл хээ.

Колхоз, МТС-үүдэй ашаар Яхадай түхэл шарай танихаар бэшэ болотороо хубилаа, социалистическэ худөө ажахын үйлэдбэриин хүсэнүүдые бүри хүсэтэйгөөр саашань хүгжөөхэ шухала хэрэгтэй арга боломжо бии болонхой гэжэ элидхэлшэшье, пленум дээрэ үгэ хэлэһэн хүнүүдшье тэмдэглээ. Дайнай урдахи 1940 онойхитой сасуулбал, эндэхи тракторнуудай тоо хоёр дахин шахуу олошороо. Урданайхида орходоо гурба дахин шахуу ехэ хүдэлмэри трактораар хэгдэдэг болоо. Колхозуудай мүнгэн олзо һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада 40 миллион түхэригөөр ехэ болоо. Мүнөө колхозууд хэрэгтэй бүхы техникээ МТС-үүдһээ худалдажа абаха аргатай гэжэ тодороо.

Худөө ажахые материально-техническэ талаарнь хангадаг гурим пленум дээрэ ехэ шангаар шүүмжэлэгдээ. Ондо ондоо долоо-зургаан—худалдаа наймаанай организацинууд, конторо, базанууд мүнөө колхозуудые хангана. Республикын Худөө ажахын министерствын дэргэдэ колхозуудые хангаха нэгэ орган—«Сельхозснаб» байгуулха шухала гэжэ мэдэрэгдэбэ. Худөө ажахые дэбжэхэ, МТС-үүдые хубилгаха талаар пленум дэлгэрэнгы хэмжээнүүдые хараалаа.

Үхибүүдэй литература, искусствын секци байгуулагдаба

Гадаадын оронуудтай хани барисаа, соёл культурын холбоо тогтоохо советскэ обществонуудай Союзда апрелиин 11-дэ уран зохёолшод, уранзураашад, композиторнууд, артистнар, Москвагай соёл культурын ажал-ябуулагшад сугларба. Тэдэнэр үхибүүдэй литература, искусствын секци байгуулаа.

Гадаадын оронуудтай хани барисаа, соёл культурын холбоо байгуулха советскэ обществонуудай Союзай дэргэдэ байгуулагдаһан энэ секци ямар зорилготойб гэхэдэ, бусад оронуудтай үхибүүдэй литература, хүгжэм, зураглан харуулдаг искусствын зохёолнуудые, кино андалдан абалсаха, мүн хани барисаа бэхижүүлхэ, арадуудай хоорондо этигэл найдабари бии болгоходо туһалха ёһотой.

Гансал Москвагай бэшэ, харин Российска Федерациин бусад городуудай, тэрэшэлэн союзна республиканудай түлөөлэгшэд энэ секцидэ оролсохо байна.

Секциин президентээр С. Михалков һунгагдаа.

(ТАСС).

Хабарайнгаа тарилгые хаһа сагтань эхилжэ, агротехническэ эрхим болзорто, шанар һайнтайгаар үнгэргэе!

☆ ☆

Тарилгадаа бэлэмди

Манай колхоз аймаг соогоо багахан колхоз юм. Һүнэй-товарна фермэдэмнай 152 үнеэд бии. 1100 толгой хонитойбди. Үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 1200 литр һүн һаагдаа. 540 мянган түхэриг олзо доход абтаа. Жэлэй эсэстэ хонидойнгоо тоо толгойе хоёр дахин олошоруулха, үнеэн бүриһөө 1700 литр һү һааха, 800 мянган түхэриг олзо доход абахын түлөө оролдожо байнабди.

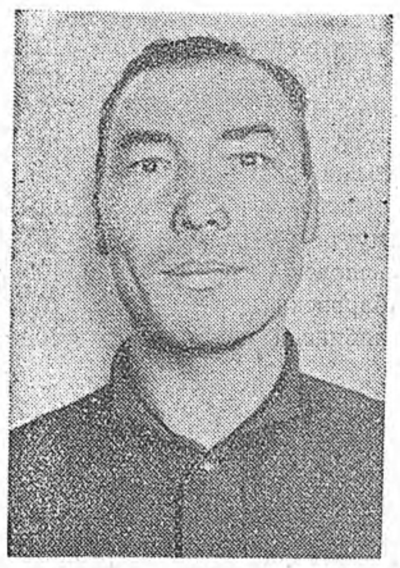
МТС-үүдэй техникые колхозуудта худалдаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй тогтоолые манай колхозойхид халуунаар һайшаагаад, Погранична МТС-һээ 7 трактор, 4 комбайн, 6 сеялкэ, мүн бусад техникэ худалдажа абаа. Колхоздомнай дүршэлтэй механизаторнууд яһала олон юм. Бүхы машина, техникэ механизатор бүхэндэ даалгажа үгөөд, түсхай агрегадуудые эмхидхээбди. Тээсгэн Түнхэнэй аймагай «Путь Ленина» колхозой механизаторнуудай бэшэгтэй танилсаад, манай механизаторнууд хабарай тарилгые богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ, механизатор бүхэн өөр өөрынгөө халаан бүриин даабарине үлүүлэн дүүргэхэ уялга абаа. Мүн бүхы таряалангай гектар бүриһөө 12 центнер орооһо таряанай ургаса абаха, заһабарилгада гаргашалагдаха запасной частиие 10 процентээр арьбалжа, горючи, тоһо гамтайгаар гаргашалха, алмахын түлөө механизатор бүхэн оролдохо юм. Эдэ үдэрнүүдтэ таряалан, сабшалангай газар дээрэ 600 тонно наг шэбхэ гаргагдаа. Мүнөө колхозойхид таряалангай шииг нойто барихын тулада «Запаскотино» гэжэ газарта пар дээрэ эртын борнойлго хэжэ эхилхэмнай. Мүн полевой станууд һайнаар заһагдажа, сагаадагдажа, түхеэрэгдээ.

Хүдөө ажахые, колхозуудые улам ехээр хүгжөөхэ гэһэн парти, правительствын асари ехэ хэмжээ-ябуулгануудта эрхим ажалаараа харюусахын түлөө унаһан малгайгаа абангүй ажаллахабди.

Н. Серых,
Кяхтын аймагай «Красное знамя» колхозой тараан ажалай бригадын бригадир.

„Заветы Ильича" колхозой эрхим механизаторнууд

Эдэнэр МТС-һээ колхоздо ерэһэн түрүү хүнүүд. Нёдондо Бургалтайн МТС-тэ хүдэлжэ байхадаа эдэ механизаторнууд хабарай тарилгые хаһа соонь, шанар һайнтайгаар, нарин рядтайгаар, хэрээһэлүүлэн тариһанай, мүн ургасые амяарлан хурааһанай ашаар үндэр баян ургаса абаһан байна. Тиигэжэ Торин аймагай «Заветы Ильича» колхоз 1957 ондо орооһото культурануудай гектар бүхэн дээрэһээ 14,5 центнер, тэрэ тоодо шэниисын гектарһаа 16 центнер таряа абаа. Мүнөө энэ колхоз Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ кандидадаар баталагданхай. Зураг дээрэ: колхозой комплексно бригадын бригадирые механизациин талаар орлогшо Д. Бадмаев, тракторист Д. Колодин, комбайнер Ж. Урбанеев.

Ж. Мантуровай фото.

Һанаа амар һууһаар

1958 ондо Мухаршэбэрэй «Илалта» колхоз өөртөө абаһан техникэ, зэмсэгүүдээрээ тарилга хэхэ юм. Колхоз хамта 7 трактор, 8 сеялкэ, 4 культиватор, тарилгын бусад техникэ, зэмсэг абанхай. Абаһан машина, зэмсэгүүдээ механизаторнууд заһабарилжа, тарилгада бэлэн болгожо байна.

Гэбэшье, тарилгада бэлэдхэлэй талаар колхоздо дутагдал олон. Байгша ондо 800 гектарта шэниисэ, 50 гектарта хара тараан, 200 гектарта овёс болон бусад ургамалнууд таригдаха юм. Орооһо таряанай үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр хаагданхай. Гэхэтэй хамта, нэгэшье центнер үрэһэнэй тараан нара, һалхинда шанаржуулагданагүй.

—Аймаг соо олон колхоз үрэһээ нара, һалхинда гарган шанаржуулжа захалаа. Танай колхоздо энэ хүдэлмэри хэзээ хэгдэжэ дүүргэгдэхэб,—гэжэ колхозой агроном нүхэр Александроваһаа асуухада:—амбаарнуудаймнай үүдэн нээгдэнхэйл байдаг юм даа, шанаржуулагдажал байгаа бэшэ юм гү. Эдэ үдэрнүүдтэ сушилкануудаа бэлдэжэ, таряагаа шанаржуулхабди,—гэжэ һанаа амарханаар харюусана.

Таряалангай газар үтэгжүүлхэ тушаа биратай хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Халуун намарһаа хойшо нэгэшье тонно наг шэбхэ таряаланда зөөгдөөгүй байшоо. Мүнөөшье энэ хүдэлмэри хэжэ байһан хүн харагданагүй. Кукурузын 100 гаран гектар дээрэ оройдоол 12 тонно наг шэбхэ зөөгдөө.

Колхозой центрһээ арба шахуу модоной газарта бригадын полевой стан байдаг. Эндэхи гэр байранууд заһабарилагдаадүй. Мүнөө болотор кухнинь сагаадагдажа дагдаагүй, сонхонуудынь шэллэгдээгүй. Гадна, Суулгын МТС-эйхид колхозтой хэлсээ баталаад, механизатор, колхознигуудай байха хамтын гэр барижа байна. Тэрэнэй хэзээшье бүтэхэнь мэдэгдэнэгүй. Хэгдэхэ ажалынь ехэ, ажаллажа байһан хүнүүдынь үсөөн. Колхозой правлениин туһалалсаагүйдэ, хабарай тарилгын үе болотор энэ гэрынь бүтэхэгүйдөөшье болохо.

Үнгэрэгшэ жэлдэ овощь тарилга оройтожо, колхоз биратай ургаса абаагүй һэн. Мүнөө жэл баһал ажалынь унжагайрһаар.

—Огородоймнай газар Хёлго мүрэнэй уһаар насосоор бүлэгдэжэ уһалагдадаг юм. Нёдондо жэл насос тодхогдоогүй байжа, тарилгамнай июниин 17-һоо эхилһэн байгаа. Мүнөө майн 20-оор овощь тарилгаяа эхилээгүйдөө горьтой ургаса абахагүйбди. Апрелиин 15-һаа рассадамнай таригдаха ёһотой юм, —гэжэ огородой мастер нүхэр Ма Сунь-фу хөөрэнэ.

Теэд энэ үдэрнүүдтэ аргал шэбхэ галдагдажа, рассада һуулгагдаха байһан аад, ажалынь удаарна. Эндэ хүдэлжэ байһан 4—5 эхэнэр ажалаа хүшэхүрэнэгүй. Гадна, хабтагайгаар 40 хашалта хэгдэхэ, 40 гаран түсхай хушалта бэлэдхэгдэхэ байна. Олон рамануудта шэл зүһэгдэжэ, һуулгагдамаар байгаа. Энэ талаар мүнөө юуншье хэгдэнэгүй. Огород тухай колхозой правлени һаналаа табидаггүй гэжэ эндэхид хэлсэнэ.

Эдэ бүгэдые анхаралдаа абажа, тарилгада бэлэдхэлые шамдуулхаар болоо гэжэ колхозой правлени, парторганизацида һануулхаар болоо.

Т. Гармаев, манай корр.

Зүүн Сибириин үйлэдбэриин хүсэнүүдэй хүгжэлтэдэ зорюулагдаһан конференци болохонь

СССР-эй Наукануудай академи СССР-эй Госплантай, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэй хамта Зүүн Сибириин үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан конференци энэ оной июнь һарада Эрхүү хотодо зарлахань. Тус конференцидэ Краснодарска хизаарай, Эрхүүгэй, Читын областьнуудай, Түвын автономно областиин, Бурят-Монголой, Якутска АССР-эй совнархозууд, партийна болон советскэ хүдэлмэрилэгшэд, Союзна болон республиканска зарим министерствын түлөөлэгшэд хабаадалсаха байна.

Зүүн Сибириин байгаалиин баялигуудые шэнжэлэн үзэһэн дүнгүүд тухай, тэрэ баялигуудые хайшан гэжэ аша туһатайгаар хэрэглэхэ тухай, мүн Зүүн Сибириин экономическа районуудай хүгжэлтэ тухай асуудалнууд конференци дээрэ хэлсэгдэхэ байна.

Зүүн Сибириин захиргаанай экономическа районуудай, үйлэдбэриин хүсэнүүдэй хүгжэлтын асуудалнуудые, тэдэнэй хоорондохи холбоо барисаа гүнзэгыгөөр шудалан үзэхын тула түсхай зүблөөнүүд Чита, Улан-Удэ, Якутск, Эрхүү, Кызыл, Краснодар городуудаар түрүүн болохо юм.

Советскэ Союзай зүүн районуудай түүхэй эд болон энергетическэ баялигуудые ашаглаха тухай КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ энэ конференци ехэхэн удхашанартай.

Тиимэһээ Зүүн Сибирьтэ тон хүсэтэй энергетическэ база байгуулжа, тус хизаарай байгаалиин баялигые богонихон болзор соо, бага гаргашатайгаар ашаглажа эхилхэ гээшэ шухала зорилго болоно. Энэ талаар хэмжээнүүд абтажа байна. Енисей, Ангар мүрэнүүд дээрэ дэлхэй дээрэ томо гидроэлектростанцинууд баригдажа эхилээ. Энээнтэй дашарамдуулан шэнэ шэнэ промышленна центрнүүд, барилганууд бодожо байна.

Болохоёо байгаа конференци Зүүн Сибириин экономикын хүгжэлтэдэ угаа ехэ удхашанартай. Энээн дээрэһээ хаража үзэхэдэ, Зүүн Сибириин область, хизаар, республикануудай партийна, советскэ, ажахын организацинууд, министерство, түсэблэлгын органууд, научно-шэнжэлэлгын централина эмхи зургаанууд тус конференцидэ ехэхэн анхаралаа хандуулжа, һонирхон хүлеэжэ байна. Конференци бэлэдхэлдэ 250 гаран ажахын, научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд хабаадалсана.

Конференци дээрэ, мүн тэрэнэй һалбариин 14, нютагуудай 6 секцинүүдтэ Зүүн Сибириин үйлэдбэриин хүсые хүгжөөхэ олон янзын асуудалнуудаар 1300 гаран элидхэл хэгдэхэ байна.

Тус конференци угтуулжа Бурят-Монголой нютагай (регинальна) зүблөөн июниин түрүүшын хахадта Улан-Удэдэ болохонь. Энэ зүблөөн дээрэ республикын үйлэдбэриин хүсэнүүдые ойрын жэлнүүдтэ хүгжөөхэ тухай асуудал, мүн холын хараата түсэбэй (1960—1980 онуудта) асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

Мүнөө үедэ тус зүблөөн дээрэ хэлсэгдэхэ 40 гаран элидхэл бэлдэгдэжэ байна. Эдэнэй олонхинь республикын ашагта малтамалнуудые хэрэглэхэ асуудалда зорюулагданхай.

Энергетикын секцидэ «БМАССР-эй энергетическэ базын хүгжэлтэ», «Түгнын талада олдоһон шулуун нүүрһэ ашаглаха хараа түсэб», «Сэлэнгэ мүрэнэй гидроресурса, тэрэниие ашаглалга» гэхэ мэтын асуудалнууд хэлсэгдэхэ. Тиихэдэ хүдөө ажахын секцидэ арбаад элидхэл зүбшэн хэлсэгдэхэ болоно.

Зүүн Сибириин үйлэдбэриин хүсэнүүдэй хүгжэлтэдэ зорюулагдаһан конференци зарлаха тухай шиидхэбэри хадаа энэ хизаарта ажаһуудаг арад зоной экономикын, соёл культурын хүгжэлтэ тухай парти, правительствын хододоо гаргажа байдаг халуун анхаралые элитээр гэршэлэн харуулна.

Б. Буянтуев.

Малшадай дунда хүдэлдэг оролдосотой библиотекарь

Надежда Петровна Комарова 1957 оной апрельһээ Ташалан тосхоной библиотекые даагшаар ажаллана. Партийнабэшэ энэ залуу эхэнэр ажалшадай культурна эрилтэ хангахын тула ходо оролдодог.

Уншагшадтаяа барисаатай байхын, малшадта ном олоор уншуулхын тула малай фермэ, отаранууд дээгүүр ябажа, элдэб хөөрэлдөө, хамтын уншалга эмхидхэдэг, хэндэ ямар ном хэрэгтэй байһыень элирүүлжэ байдаг юм. Библиотекариин эрмэлзэл оролдолгые һайшаажа, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой (Заиграй) правлени зохихо туһаламжа үзүүлнэ.

Нүхэр Комарова зондо ном уншуулхаһаа гадна, колхознигуудай ажал хэрэгтэнь туһалха гэжэ оролдодог. Нэгэтэ Кирилл Шигинэй даадаг отарада Надежда Петровна ерээд:

—Кирилл Андреевич,—гээд нүхэр Шигиндэ хандаба. —Михаил Зубакинай отарһаа ерэбэб. Тэндэхид һайн үүлтэрэй хонидтой, тэдэнь барандаа нарин нооһотой. Тиибэшье, хонишод дүршэл багатайдаа ядалдана. Та тэндэ ошожо туһалыт.

— Ошохобди,—гэжэ Шигин Надежда Петровнада үгэеэ үгөөд, дүршэлтэй хонишоние эльгээ һэн.

Эдэбхитэй уншагшад олошорно. Мүнөө 183 уншагшадтай. Тэдэнэй тоодо Нина Костромина, Афанасий Зубакин, Михаил Зубакин, Евдокия Вставская, Галина Маслова болон бусад бии.

Ажалай һүүлээр хүнүүд библиотекэ тээшээ зоридог. Тэдэниие Надежда Петровна уринаар угтаад, эриһэн номуудыень үгэжэ, асуудалнуудтань харюусажа байдаг.

А. Рябоволов.

Иимэрхүү хөөрэлдөө олошоруулха

Һүүлэй үедэ гараһан кинофи[льм]нүүд тухай хөөрэлдөөн нэгэтэ [Улан-Удын паровозо-вагонно заводтохи комсомо]лой комитедтэ болоо һэн. За[луу]шуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ [пар]ти, правительствын зүгһөө та[бин]дадаг анхарал оролдолгые тэ[дэ ки]нофильмнүүд хэр харуулнаб, [мү]нөө үеын эрилтэ хангана гү? [гэхэ] асуудалнууд зүбшэн хэлс[эгдээ]. «Кинофестиваль эмхидхэн, [гар]лагдаһан кинокартинануудые [зүб]шэн хэлсэбэлнай яаха юм?» [гэжэ] хэншьеб дурадхаһан байгаа.

Тэрэ дурадхал һайшаагд[аа]. Культурын ордон комсомол[ой ко]митет хоёр бэлдэжэ эхилээ. «Залуушуулые хүмүүжүүлхэ [хэрэг]тэ кинoискусствын дүүргэдэг [үүргэ]» тухай комсомол-залу[ушуу]лай хөөрэлдөө (диспут) хэхэ [гэжэ] шиидхэгдээ бэлэй.

Кинофестивалиин үедэ «Үн[эн]», «Хүбүүн», «Энэ ингэжэ эх[илһэн] байгаа» гэхэ мэтэ кинофиль[мнүү]дые залуушуул хараба. Тии[гээд] байтар хөөрэлдөө хэхэ үдэ[шэ] боложо, 600 залуушуул Культ[урын] ордондо сугларба.

«Солдат Иван Бровкин» гэжэ [ки]нофильмын һайн талые, гол р[ольдо] артист Харитоновой шадабар[итай]гаар наадаһые, «Коммунист», [... мү]рэнэй наһанай уг зорилго» [гэхэ мэтэ] картинануудай хүмүүжүүлх[ы] удхашанартай байһые үгэ х[элэгш]эд тэмдэглээ.

Удха муутай, һулахан кино[карт]тинанууд хаа яа гаргагдана [гэжэ] нүгөөдэ зариман хэлэбэ. Тэд[энэй] тоодо «Хани нүхэдэй хажуудаа байхада», «Саша ажабайда[л]да оробо» гэхэ мэтэ нэрлэгдэһэн [байна].

Иимэ хөөрэлдөө саашадаа [үргэлжэлүүлхэ] гэжэ тогтоогдоо.

Г. Ячменев.

◆

Улан-Удэ болбосон түхэлтэй боложо байна

Республикын түб хото Улан-Удэ городые улам б[олбо]сон түхэлтэй болгохо хэр[эгтэ] тэ жэл ерэхэ тудам мүн[гэн] зөөри ехээр һомологдоно.

Энэ жэлдэ имагтал нютаг[ай] Соведүүдэй зүгһөө [...] рын-коммунальна ажах[ы] хүгжөөхэ хэрэгтэ 24,[...] мянган түхэриг, мүн байр[ын] гэрнүүдые шэнэдхэн заһаб[а]рилгада 8 миллион түхэр[иг] һомологдохо юм.

Тиигэжэ энэ жэлдэ тра[м]вайн түрүүшын ээлжэ[...] нэй харгы (5,5 киломе[тр]) ашаглалгада оруулагда[хань], мүн байрын олохон гэр, б[...] бусад барилганууд баригда[жа] байна.

Барилгануудай үргэнэ[ө]р эрхилэгдэхэтэй хамта, хирпи[...] сэ, асфальт, железобетон[...] зүйлнүүдые, мүн хюрөөдэгд[...] мэл модон нилээд ехээр б[э]лэдхэгдэдэг болохо.

Е. Павлов.

КРИТИКЭ, БИБЛИОГРАФИ

Ленин тухай бэшэгдэһэн хүүгэдэй номуудай оршуулга тухай

«Манай Ильич» гэһэн гаршагтайгаар үнинэй элитэ большевик В. Д. Бонч-Бруевичын бэшэһэн һонин дурасхаалнуудые залуухан уншагшаднай агууехэ багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 88 жэлэй ойн болохоёо байхада, бурят хэлэн дээрээ абаба.

Манай Коммунистическэ парти, Совет гүрэниие байгуулагша Ленин багшын алдарта ажабайдал тухай һургуулиин багашаг шабинарта зорюулжа бэшэгдэһэн номуудые бурят хэлэн дээрэ оршуулаад, Бурят-Монголой номой хэблэлэй гаргадаг боложо байһаниинь һайшаалтай. Нёдондо жэлдэ А. Кононовой «Ленин тухай рассказууд» гэжэ тон һонирхолтой ном оршуулагдажа гараа һэн.

Энэ хоёр ном залуухан уншагшадтамнай хэр ойлгосотойгоор, тодоор, уран хурсаар оршуулагданхайб гэжэ эндэ тобшохоноор хэлэгдэхэ байна.

«Энэ хадаа Сибирьтэ сүлэлгэдэ эльгээгдэһэн зунай шляпа болон үбэлэй малгайнуудые оёдог польско фабрикын хүдэлмэришэн байгаа». (15-дахи нюурта), «...гансал саһан хүл доро сайжа байна...» (23-дахи нюурта) гэһэн мэдүүлэл соо һууряа олоогүй үгэнүүдые А. Кононовой «Ленин тухай рассказуудай» оршуулга соо уншанабди. Оршуулагшын, мүн редакторай анхаралтайгаар уншаагүй дээрэһээ зунай шляпа болон үбэлэй малгайнууд сүлэлгэдэ эльгээгдэһэн, саһан хүл болошоно бшуу. Мүн нимэ ойлгосогүй абзац тус номой 41-дэхи хуудаһанда бии: «Тэдэнэр Лениниие нюдэнэйнгөө бэлтысэ харана: тэрэнь энэ гэртэ шэнэ, үйлсэдэ гаргажа болохогүй хүн байгаа». Энэ мэдүүлэл ойлгохо гээшэнь тон бэрхэтэй. Бүхы дээрэнь абажа үзэхэдэ, «Ленин тухай рассказууд» барагаар оршуулагданхай. Эхин һургуулиин шабинар энэ номые ехэл һонирхожо уншаһан байха.

Зүгөөр, «Манай Ильич» гэһэн В. Бонч-Бруевичын дурасхаалнуудай һаяхан гараһан оршуулга түрүүшынгээ номдо хүрэхэгүй, олохон дутагдалтай байшоо. Энэ номой оршуулгын гол дутагдал юуб гэхэдэ, оршуулагша Б. Мужанов үгэ бүхэниинь дахажа оршуулаад, удхыень тодоор гаргаагүй. Тиимэһээ хүсэд һайнаар мүлигдөөгүй, ойлгосотой тодо болоогүй үгэ, мэдүүлэл олон ушарна.

Жэшээлхэдэ, иимэ мэдүүлэлнүүд дайралдана. «Эдэ полици болон жандармнуудые хайшан гэжэ мэхэлхэ ёһотой гээшэб гэжэ Владимир Ильич ехэ удаан шэбшэбэ, тиигээд һүүлэй һүүлдэ ухаа һанаһан байгаа.». (13-дахи нюурта). «Ухаа һанаха» гэжэ хэлэдэг гээшэ аал? һанаамнай амараа бэлэй гэхын орондо «манай зүрхэндэмнай амар болоо бэлэй» (22-дохи нюур) гэжэ бэшэгдэнэ. «Тэрэнэй нимһал болоһон шарайда эндэ тэндэ улагашалдаһан толбонууд хүлеэжэ, һанаа сэдьхэлээ хүдэлһыень харуулна», «Ехэ даруу, номгоноор үбшэлһэн байгаа юм» (30, 31-дэхи нюурнуудта) гэһэн мэдүүлэлнүүдые ойлгохонь тон хэсүү.«Орой намарай», «эб найрамдал үгэхэ», «ээмээ эрьюулээд», «—хэниие, хэниие бэшэ һаа, харин Владимир Ильичые эдеэллэхэ байхабди!» (54-дэхи нюурта) гэхэ мэтын удхыень гаргангүйгөөр, үгэ [бү]хэниинь оршуулжархиһан б[...] юумэн энэ номой оршуулга[да] олон ушарна.

Эдэ бүгэдэһөө гадна, стил[ин] талаар мүлигдөөгүй мэдү[үлэл]нүүд, һарюу болгон мушхажа[р]һан үгэнүүд дайралдана. «[...]шын» гэхын орондо «үдэшэн[...]», «ябагаар ерэһэн» гэхын орон[до] «ябадагаар ерэһэн», «харуу[лна]» —«харагдуулна», «нюдэниинь [...] нюдэдынь», «амардаг»—«амар[...]садаг», «хэрэмдэ хаагдаба» гэх[ын] орондо «хэрэмдэ эльгээгдэбэ» г[эхэ] мэтэ. «Извозчик», «Кинодо [...] малха» гэжэ бэшэхын оро[ндо] «улаашан», «кинодо буулгаха» [гэхэ] һаа, болоштой байгаа бэшэ гү[?]

Һургуулиин бага наһатанда [зо]рюулагдажа бэшэгдэһэн ном[уудые] оршуулхадаа, уншагшадайнгаа [...] һанай илгаае хараада абажа, [тэ]дэндэ тон ойлгосотой тодохо[ноор] оршуулбал һайн байха һэн [гэжэ] һанагдана. Тиихын тула, хүүг[эдтэ] зорюулагдажа бэшэгдэһэн у[ран] зохёолые юрын оршуулагша[д] даалгахагүй, харин үхибүүдэй [...] хёол бэшэдэг, тэдэнтэй хөөрэл[дэ]жэ һураһан, дадаһан уран зох[ёол]шодто үгэжэ оршуулаа һаа, «нюдэ[...]дынь», «ябадагаар ерэхэ» гэ[хэ мэтэ] үгэнүүд ном соо орохогүй бай[ха] һэн ха.

Бурят-Монголой номой хэбл[элэй] уран зохёолшодой Союз энэ аж[а]лалтые хараада абажа, залуу[шуул] уншагшадтаа сэбэр буряадаар [ор]шуулагдаһан ухаа зориг, сог [...] бадаруулмаар зохёолнуудые [...] олоор хэблэдэг болохо бээ г[эжэ] найдагдана.

С. Бадмаев.

Энээниие уншаа гүт?

Энээниие уншаа гүт?

ХҮСЭД ГЭДЭЭГҮЙ, ХҮЙТЭНШЭГ ХҮРЬҺЭНДЭ ТАРЯА ТАРИХА ТУХАЙ

(„Хүдөө ажахыдахи түрүү дүй дүршэл ба эрдэм ухаан" гэжэ журналай 1958 оной 2-дохи номерһоо абтаба)

Херсонско областиин, Горностаевска районой зүүн урда захада «Степной» гэжэ томохон совхоз оршодог. Тэрэ багайнь газарай хүрьһэн харабтар хүрин шара үнгэтэй, бүхы ургамалда тааруу, нилээд үрэжэлтэй юм. Теэд эндэ, илангаяа зундаа, хура бороогой таһалдажа ородог, хододоо ехэ халуун үдэрнүүдэй байдаг тулада газарайнгаа хүрьһэнэй шииг нойтые хатаажархихадань, ногоон ургамал ехээр гандадаг байна. Тиимэһээ эндэ газарай хүрьһэндэ шииг нойто шадаал һаа үни бариха, тэрэниие зүбөөр, ургамалда туһатайгаар хэрэглэхэ гээшэ айхабтар ехэ удхашанартай.

1956 ондо энэ совхозойхид хабар эртэ газарай хүрьһэнэй хүсэд гэдээгүй байхада ячмень тарижа туршаа һэн. Тиихэдээ парайнгаа газарай хүрьһэнэй 2—1 сантиметр гэдээд байхада, «Зигзаг» борнойгоор шүдэдынь өөдэнь харуулжа табяад, жэгдэлэн борнойлһон байгаа. Газарайнь хүрьһэн дээрээ һайса жэгдэлэгдэһэн байжа, тарилга хэхэ болотор бог, буртаг үбһэнэй ургажа үрдеэгүй дээрэһээнь культиваци хэнгүй орхёо һэн. Тиигэжэ эндэхид гектар бүридэ ажалай гаргашые 8 түхэриг 40 мүнгөөр химдаруулһан байна. Тэндээ мартын тэнгэһээ хойшо 3—4 сантиметр гүнзэгыдэ ячмень тариһан, тиихэдэ бэшэ таряалан дээрээ энэ культурые урдынхидаал адли апрелиин эхеэр тариһан байгаа.

Март соо таригдаһан энэ ячмень апрельдэ таригдаһанһаа 2—3 хоног урид, газарһаа нэгэ жэгдээр бултайжа, түргэн ургаба. Намар таряа хуряалгын болоходо март соо тариһан ячмень гектар бүриһөө 17—19 центнер ургаса үгөө, тиихэдэнь апрель соо тариһан газарһаань оройдоол 12—14 центнер ургаса абтаа. Тиигэжэ хүсэд гэдээгүй хүрьһэндэ тарилга хэһэнэй ашаар 5 мянган гектар таряалан дээрэһээ 25 мянган центнер орооһо тараан ехээр хуряагдаа. Хэрбээ ургамалай эгээл ургаха үедэ сагай уларилай таарамжатай байгаа һаа, гектар бүриһөө 30 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряагдаха һэн.

Хүсэд гэдээгүй хүрьһэндэ тарилга хэхэ гээшэ юрын хабарай эртын тарилгаһаа юугээрээ илгаатайб гэбэл: хабарай эртын тарилга хэхэдээ таряанай үрэһые гүйхэнөөр таряад, дээрэһээнь юрын борнойгоор жэгдэлэн борнойлдог. Тиигээгүй һаа таряанай үрэһэнэй олонхиин газар дээрээ хэбтэхэдэнь, шубуу шонхор, хүдөө ажахын үргамалай хоротон эдижэ ехээр хороожорхидог. Мүн ургаха үедөө бог, буртаг үбһэндэ дарагдажа, ган гасуурта ехээр хохидодог шуу. Хүсэд гэдээгүй хүйтэншэг хүрьһэндэ гүнзэгыгөөр хэгдэһэн тарилгын үрэһэн хүрьһэн соогоо нилээд шанаржадаг, һайнаар ургадаг.

Ган гасуур боложо, ургамалай ходо гандадаг, хүрьһэндөө шииг нойто муу баридаг газартай республика болон областьнуудта энэ онол арга хэрэглэн, тарилга хэжэ туршаа һаа бололтой.

А. Гасаненко, «Степной» совхозой директор.
Ф. Сухомлин, главна агроном.

Уран зохёолой хуудаhан

К. ИЛЬИН

Эжыдээ

...долгиндо,
...hалхинда
үлгыдүүлхэдээ,
...оройгоор,
...тайгаар
алхалхадаа —
...байдалай
...шье харгыгаар
ябахадаа
...ни, түрэл эхэмни, шамдаа
...байдалда
...эн дурдуулhандаш
баяртайб!
...ар, зоболонтой
...раад дабажа
гараhандаа,
...эл адляар
...найнгаа басагантай
уулзаhандаа,
...най гэрэлдэл

Наадатай, хүхюутэй
байхадаа
Эхэмни, түрэл эхэмни, шамдаа
Энэ байдалые
Энгэн заяалhандаш
баяртайб!
Дуунайнгаа дээжые
Дууhыень партидаа
барихадаа,
Хизаар оронтоёо
Хуби заягаа
хубаалдахадаа,
Хүсэ шадалаа
Хамтын хэрэгтэ
зорюулхадаа,
Эхэмни, түрэл эхэмни, шамдаа
Энэ байдалда
Иимээр юрөөhэндэш
баяртайб!

С. АНГАБАЕВ

Далайн эрьеын түүдэгүүд

...рнын хатаржа байhандал
...алай долгин матарна.
...эн хилэнэй хумирhандал
...эргэтэнэ Байгалай нюрган.

...эдүүд жэмэстэл адляар
...эн тэнгэриhээ hанжана.
...й шууяан тараhаар
...ын хүгжэмдэ тунана.

...тай катернууд аалиханаар
...аа тохойдоо шэглэнэ.
...уланууд хүтэрэлдэhөөр
...хы нойртоо мүнхэрнэ.

...гой өөдэ сорьёлhон,
...уд Байгал соо толорно.
..., холууршье улабхиhан
...ин түүдэгүүд эмнилсэнэ.

...нэй маряаhан шэнгеэр
...н хараан шагааба.
...эй губшуураа хатаажа
...а сагынь дүтэлбэ.

...г түүдэгээ дууряажа,
...р татана тэнгэридээ.
...э шарбаhан омолинуудтал
...гэй уняар гэзэгэтэнэ.

...а, гартаа найдаhан
...н буурал толгойтон
...н бэеэ амаруулан,
...-хэ» гэлдэhээр унташоо!

...м сагые ахиhан
...жан hайхан үнгэтэй
...ржа байhан түүдэгүүдэй
...йень харан бодолготой.

...йн эрьедэ гансаараа
...аншьегүй hуухадам,

Дуратай басагам яахадаа
Хүрэжэ ерэдэггүй hэм.

Таабари, үльгэрөө түүдэгүүдни
Таалсажа байгаа hэн Байгалгаяа.
Тиихэдэнь гансаараа hэмээхэн
Түби дэлхэйтээ хөөрэлдөө hэм.

Түглын, түглын тэнгэрээ
Түнхин байhан түүдэгүүд
Тиихэдэ инагтам юрэдөө
Тэмдэг үгэхөө яалай.

Тиихэдэ басаганайм ерээ hаа,
Түби дэлхэйе таалан,
Түүдэг шэнгеэр уняартаhаар
Тэнгэреэ ээлэн дэгдэхэ hэн.

Ой тайгымни шууяан соо
Оогололсожо байдаг,
Ойн гүнзэгы бодолдол адляар,
Ошотоhоор ялардаг.

Далайн эрьеын түүдэгүүд
Улайн, улабхин байхадаа,
Улаан зүрхэнhөөм гараhан
Урин ульhандал үзэгдөө hэн.

Хаанашье, хэзээшье хамаагүй
Хаагууршье харгылан ябахадам,
Хойноhоом ходол дабтаа гү
Далайн эрьеын түүдэгүүд.

Ухаан бодолойм бадарhандли
Уняартан байhан түүдэгүүд
Улаан зүрхэнhөөм гарангүй
Удаан удаан дүрэдэг.

Эндэ үбгэ эсэгэнэрнай
Эсэн сусан унтадаг hэн.
Эдир зулгы наhандаа
Эндэ удаан уйдагша hэн.

Ч. НАМЖИЛОВ

Далитай ухибүүд

...н буурал үбэлнай
...эй ерэнхэй.
...сагаан хүнжэлөө
...өөр дэбдинхэй.

...үрнь тэршээ hалхин
...нэ зоргоороо.
..., хушалтыень заhан,
...элнэ өөрөө...

...нэй саагуур наран
...өөр зүдхэнэ.
...ниинь ехээр hарган,
...раа бүглэнэ.

...р тэрэ мухаряаша
...дээрээ буулгажа,
...жа үзэдэг hаа!» —
...бай хүбүүд энеэлдээд
...гадаа hуунабди.
...н оройhоо ниидээд,

Доошоо буунабди.
Сагай ошохо түргэн лэ
Санын хурданда.

Дали жэгүүр ургаг лэ
Дары бидэндэ.
Одо мүшэдтэ хүрэтэр

Олоороо зорихобди...
Даб дээрээ бидэнэр
Добы руу hолжорнобди.

***

Үнэн нүхэдтөө, инаг гансадаа
Үнэтэй бэлэг барижа байхадаа,
«Уhан дээгүүр үрмэ хүшөөнэш»,
Урматай гоёор хэлэжэ юрөөнэш.

Хариhан хойнонь hэмээхэн зосоогоо
Харин тэрэнэйнь сэнгые бодоо hаа,
Харуу хүниие холуур бү бэдэрэ,
Хара муухайса баригдаhанаа
мэдэрэ.

А. Н. Островскиин түрэhэнhөө хойшо 135 жэл үнгэрбэ

Ородой гайхамшаг бэлигтэй драматург А. Н. Островский уран хурса зохёолнуу д а а р а а дэлхэй дээрэ мэдээжэ болонхой. Тэрэ сагайнгаа баяд, ноёд, элдэб түшэмэд, наймаашадые шог үгөөрөө шобто хадхан наада бариhан, ажабайдалые үнэн зүбөөр харуулhан, арад зонойнгоо талые баримталан бэшэhэн зохёолнуудынь мүнөө хүрэтэр сценэ дээгүүр табигдаhаар, хүнэй сэдьхэл хүдэлгэhөөр.

Манай Бурят-Монголой драмын театр А. Н. Островскиин зохёолоор «Василиса Мелентьева» гэhэн зүжэг найруулан табижа, ажалшадые hонирхуулдаг, баясуулдаг байна. Мүн «Залинта аадар» гэжэ зохёолынь бурят хэлэн дээрэ оршуулагданхай, театрын сценэ дээрэ табигдадаг.

Агуухэ драматургын түрэhөөр 135 жэл үнгэрhэнэй дашарамда, Бурят-Монголой ород драмын театр «Последняя жертва» гэжэ зохёолыень сценэ дээрэ зүжэглэн харуулхань.

А. Н. Островский зохёолнууд соогоо арад зондо ехээр дурладаг, тэдэнэй эрхэ сүлөөгэй мандахые харадаг, мэдэдэг, бэлиг шадабариень магтан дууладаг байhандаа хэтын хэтэдэ мартагдахагүй!

Тайжын хүбүүн, тэрээнэй hургагша хоёр тухай

(Хүмүүжүүлэгшэдэ, багшада хамаатай үльгэр)

Нэгэ баян тайжа хүбүүгээ дээдэ зэргээр хүмүүжүүлхэ гээд hургагшада даалгаба. Тэрэнь тайжын хүбүүе хэдэн жэл соо элдэб эрдэм ухаанда, уран hайханда hургажа дүүргэhэнэй удаа, нэгэтэ — бороотой үдэр hургагшаяа мориндо hуулгаад, өөрөө ябагалба. Городой захада гарамсаараа тайжын хүбүүе моринhоонь буулгаад, hургагша өөрөө мордон дабшаба. Тайжын хүбүүн нилээд удаан шабар шалбааг соогуур махажа эсэшоод, хүлөө шэрэн hалиржа ябаба.

hургагша эрьежэ ерээд моринhоо буужа, тайжын хүбүүе мордохоогоо hэн гэдэг. Багша шаби хоёр ордондоо дүтэлжэ ерэбэ. Тайжын хүбүүн эсэгээ хараhаар: «hургагша намайе зобоогоо, туляагаа» гэжэ байжа гомодобо, гэмшэбэ ха. Тайжа уураа хүрөөд, hургагшые саазалха гэжэ шиидхэhэн юм гэхэ. Хүнөөр дамжуулан тайжада hургагша захюулба: «Би бурууб, зэмэтэйб. Теэд гэгээн дүритэ танда нэгэ шухаг юумэн тухай айладхахые хүсэнэб, соносыт: Намай саазалха гэбэл, хожом саазалыт»—гэбэ.

Тайжын дуудалгаар hургагша хүрэжэ ерээд, иигэжэ тайлбарилан харюусаба: «Би, танай богоол, юундэ тиигээ биб гэхэдэ, hургагшамни баян тайжын хүбүүн ха юм даа. Шабар шалбааг соогуур ябахада хүндэ, зоболонтой юм гэжэ мэдэдэг болохо ёhотой; өөрынгөө харьяата тарлашанай гашуудал тушаа баhал hанаагаа зобохо тухайда hайн мэдэхэ зэргэтэй.

Энэ мэтын ушар удхые hургагшадаа ойлгуулха гээшэ hургагшын нангин уялга болоно. Тиимын тула, хүбүүетнай ябагаар ябуулаа hэм. Хүн зоной ажабайдалтай ондоо аргаар хайшан гэжэ танилсуулха hэн биб?»

Тиигэжэ нэгэ тайжые юрын hургагша торгоhон юм гэлсэдэг.

*(Энэдхэгэй үльгэрые
Д. АБАШЕЕВ
буряадшалан найруулба).*

Ехэрхүү hайзагай хүн

Нэгэ хүниие дээдэ тушаалда томилбо. Тэрээниие hайн нүхэрынь дуулаад, баяр хүргэхэ гэжэ гэртэнь ерэбэ ха. Теэд дээдэ тушаалтай болоhон түшэмэл нүхэрөө таняагүй хэбэр үзүүлээд, асууба: «Ши хэн гээшэбши, ямар хэрэгтэй ерээбши?» Тэрэ бараhаниинь абаhаар мэгдэн түгшүүридэhэн аад, байтараа оромоо олоод:

«Нээрээ гү, ши намай таняагүй гүш? Би болбол шинии анханай нүхэр hэн шууб. Шамайе hохор болоо гэжэ дуулаад, орожо үзөөд, хөөрэлдөөд гараха юм гү гээд орожо ерээ hэм»—гэбэ.

(Энэдхэгэй онтохониие Д. АБАШЕЕВ буряадшалан найруулба).

Олзо хүбүүн

Онтохон

...нэ нютагта үбгэ hамган хоёр ...а байба гэхэ. Тэдэнэр арадаа ...хэ хубсаhатай, амандаа эдихэ ...той, ан бун гээд hуубашье, үбэр ...ээ ургэхэ ухибүүгүй байба.

...этэ хабарай хятар ногооной ... тэдэнэй газаа ухибүүнэй уй... дуулдаа гэхэ.

— Газаамнай ухибүүн уйлана гү? ..., гаража харал даа!— гэжэ ...ниинь мэгдэн дуугарба.

...эн сайгаа уужа hууhанаа:

— Үгы, үнэхөөрөө ухибүүн ха!— ...гайхангяар дуугараад, аягасайгаа түлхижэрхёод, газаа гарахадань, малай хашаан ...о ухибүүнэй уйлаhан мэтэ ...н дуулдаба ха.

...энэй мэгдэн ошожо хараха..., баримта соо уhан нарай ухи...гараа hарбагануулжа хэбтэбэ.

— Аппай татай! — гэжэ үбгэн ...а барин алдаад, гэртээ гүйжэ ...ороо:

— Хүгшэн, хүгшэн... Хашаан ...най улаан сурбадхан ухибүүн ...жа хэбтэнэл!—гэбэ.

— Юу хэлэнэш? Хаанаhаа ерэhэн ухибүүн байбаб! Хашаа сооммай юундэ хэбтэхэ болобоб,—гээд hамган сошомдогоор дуугаран, газаашаа гүйжэ гарашаба ха. Үбгэ hамган хоёр урда хойноо оролсон ябаад, хашаандаа гүйжэ ошобод.

hамган тэрэ ухибүүе харамсаараа баярлахысаа баярлаад:

—Ай зайлуул, яагаа ехэ зол гээшэб! Үтэли болоходомнай үргэхэ үрэгүй бидэ хоёрые хэн шаналжа, ухибүү хаяжа үгэбэб!—гэхэ зуураа, hамган үбгэндөө хэлэбэ:

—Зай, үбгэн яаха гээшэбибди?

—Юун хэлсээн байхаб! Орон дэлхэйн буянгаа хаяжа үгөөл hаа, олзолон омоглон абахаhаа ондоо юу байхаб даа,—гээд, үбгэнтэн hамган тээшээ хаража, маhагашан байхадань, hамганшье, зүбшөөбэ.

«Бидэтнай ухибүүтэй болобобди. Хэн хүбүүндэмнай нэрэ соло үгэнэб, тэрээндэ малгайн шэнээн мяха, толгойн зэргэ тоhо гуйлга барихабди» гэжэ аха дүү, айл хүршэнэртөө уряал айлдахаба.

Хүн зон олоороо сугларжа, «ямар нэрэ үгөө hаа таарамжатай байха ааб»,—гэжэ доро дороо болдоно ха.

Олон зоной дундаhаа тээ сагаан hахалтай үбгэн бодоод:

— Орон дэлхэй дээрэhээ олдоhон хадань, Олзо хүбүүн гэhэн нэрэ үгөө hаа, зохистой байха гэжэ hананам,—гэбэ.

Үбгэ hамган хоёрой үгэ дуугүй зүбшөөхэдэнь, тэндэ сугларaад байhан хүн зон тэрэ хоёрые дэмжэжэ, мүнөөхи үбгэн малгайн шэнээн мяха, толгойн зэргын тоhо бэлэгтэй болобо.

Үбгэ hамган хоёр Олзо хүбүүгээ тоорогто газар hуулгангүй, тоhото гараар барингүй, альган дээрээ бөөбэйлэн хүмүүжүүлжэ байба ха.

Тиигэжэ байха үедөө hамганайнь хүл хүндэ боложо, ухибүүтэй болоhон гэхэ.

«Олзо хүбүүмнай хойноо дахуултай байба» гэжэ үбгэ hамган хоёр хүхиhэн баярлаhандаа, hуугаад hууhанаа мэдэнэгүй, бодоод бодоhоноо мэдэнэгүй.

Тэрээнhээ хойшо он жэл үнгэржэ, Олзо хүбүүн үльмы дээрээ үндыжэ, дүү басагантайгаа суггаа наадажа ябадаг болобо ха.

Тиигэжэ байhаар гэрэй эзэниинь Олзо хүбүүгээ эдеэ хоолhоо илгажа, газаашалжа эхилбэ ха. Арба хүрэhэн басагаа гоё хубсаhаар хубсалуулаад, Олзо хүбүүндээ онгирхой муухан хубсаhа үмдэхөөгөөд, эдеэ хоолой үлөөдэhэ дутаадаhа үгэдэг болобо ха. Нэгэтэ үбгэ hамган хоёр тахяадаа нугаhанай үндэгэнүүдые даруулба. Хори гарамгай хоноод, долоон дальбараа үндэгэнэйнгөө хальhа хаха түреэд, гарашаба ха.

Тахяа тэдэ дальбараануудаа дахуулаад ябажа ябаhаар, гол мүрэнэй эрьедэ тулажа ерэбэ. Дальбараануудынь уhа харамсаараа гэнтэ уhа руу харайлдан ороод, тамаржа ябашаhан гэхэ.

Тахяа ухаа мэдээ, дуу шуу алдан, даляа барбайлгаад, мүрэнэй эрье дээгүүр гүйжэ байба.

Энэ үедэ үбгэн тэрэ шадар ябажа ябаhаар, уhанда дугташан байhан тахяагаа хараад, «Намhаа болохо энэ шубуун амитанай үрые илгангүй, өөрын шэнгеэр эмээхээрдэг байхадань, би юун гээшэбиб! Юундэ Олзо хүбүүгээ газаашалба биб?» гэжэ ой ухаандаа бүхэ сэхэ hанажа, тэрээнhээ хойшо Олзо хүбүүгээ өөрыншэгөөр хүмүүжүүлhэн, хүл дээрэнь гаргаhан юм гэлсэгшэ.

А. Тороев.

...Хятар ногоон—ногооной бултайжа ...ус.
...Баримта—ухибүү орёодог мансы.
...Гуйлга—бэлэг.

А. БАДАЕВ

Харгыда

Уурал утаа баяанхай
Урагшаа паровоз жүдхэнэ.
Шэнхинүүр рельсэ даханхай
Шэрэм мөөринүүд түернэ.

Тоннель, хүүргэ, тосхонууд
Тэнгэриин хаяа руу шэдүүлнэ.
Ногоон ногоон вагонууд
Могойдол хотирон тэгүүлнэ.

Семафор гараа hарбайгаад,
Станци тээhээ амаршална.
Паровоз эсэhэндэл хуугайлаад,
Тогтожо амараад, саашална.

Сэлеэтэй сонхын дэргэдэ
Сэлгеэ hэбшээн hэрюухэн.
hагсагар хубсаhанай хүндэдэ
hажана байгаали дүмүүхэн.

Сэсэгтэ нуга халюурна.
Сагаахан хуhад тэрээгүүр.
Наран хурдаар тамарна.
Номгон мүрэн дээхэнүүр.

Мөөринүүд сүүдхэ бүхэндэ
Мянгаад модо хэмжэнэ.
Тэндэ Байгалай эрьедэ
Түрэл нютаг дүтэлнэ.

***

Сээжэдээ юундэ түшэгэнэбэш.
Сэхыень хэлыш, зүрхэмни?
Халуун уулзалга зүгнэбэ гүш?
Хүлеэнэл колхоздоо инагни.

Уурал утаа баяанхай
Урагшаа паровоз хиидэнэ.
Мөөринүүдэй түерээндэ яаралтай
Бодолнуудни шамдаа ниидэнэ.

Ториин дуунууд

«Беларусь» тракторын шадалые
Бооригоо полидо мэдэбэб,
Баталсан ганса илдамаа
Бултанайнгаа дунда мэдэбэб.

«АТЗ»-шье тракторын хүсые
Арынгаа полидо мэдэбэб.
Аляа гансахан нүхэрөө
Артелиингээ дунда мэдэбэб.

***

Хабтагай цагаан Бургалтайнгаа
Хусатай, яргайтайень мэдэгшэлби.
Колхозой олон басагадуудаас
Ханилсан гансаяа мэдэгшэлби.

Үргэн цагаан Бургалтайнгаа
Үбэстэй, ногоотойень мэдэгшэлби,
Үетэн олон басагадуудаас
Инагхан гансаяа мэдэгшэлби.

***

Улаан наранай оромсоор
«Үдэшэ бололой!»—гэдэг зантай.
Уулзаад, хөөрэлдөөд тараха зуурам
«Үелшоо, ханилшоо!»—гэдэг зантай.

Халуун наранай оромсоор
«Сүни бололой» гэдэг зантай.
Хөөрэлдөөд, уулзаад тараха зуурам
«Ханилшоо, үелшоо!» гэдэг зантай.

***

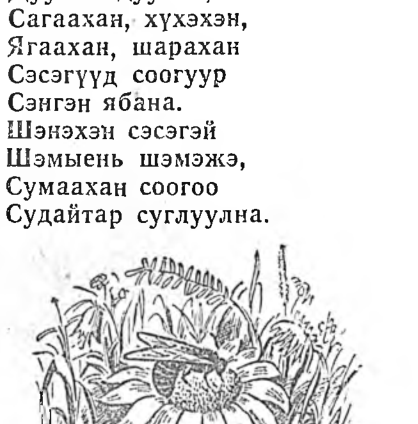
Хойгуураа харгымнай холо бэшэ,
Хотогорхон шоссейтэй болоо юм
байна.
Ханилсан гансамни холо бэшэ,
Колхозын центртээ байгаа юм
байна.

Урдуураа харгымнай холо бэшэ,
Утахан шоссейтэй болоо юм байна.
Ушарааша гансамни холо бэшэ,
«Улаан-Бургалтайдаа» байгаа юм
байна.

Зугы Таршаа хоёр

Хабатай hайхан
Хабарай сагта,
Нариихан голой
Налуухан эрьедэ
Үнгын сэсэгэй
Үнэр анхилна.
hэбшээн hэбюурээ
hэмээхэн hэбинэ.
hэмжэн үүлэнэй
hиирэг соогуур
Наартай зохидоор
Наран энеэнэ.

Холоhоо ерэhэн
Колхозой зүгыхэн
Дура татамаар
Дуугаа дуулан,
Сагаахан, хүхэхэн,
Ягаахан, шарахан
Сэсэгүүд соогуур
Сэнгэн ябана.
Шэнэхэн сэсэгэй
Шэмыень шэмэжэ,
Сумаахан соогоо
Судайтар суглуулна.

Нямняа дээрэ
Ниалдан, бүхын,
Шэмыень бэдэрэн,
Шэншэлэн hуутарнь,

hаргама ногоохон
hайхан набшаhа
Хайра гамгүй
Хазан, түнхин,
Эдижэ hууhан
Эреэн Таршаа
Хажууhаань Зүгыдэ
Халдан оробо,
Хажараар хараан,
Хашхаран байба:

— Түрэжэ, үдэжэ,
Түргэн олошороод,
Хибэжэ, хазажа,
Хирбэжэ, мэрэжэ,
Эдижэ дууhаха
Энэ ногоон соом
Эзэрхэн ябаха
Эрхэгүйш, зайгуул!
Энэ гэhээр
Эндэhээ тонил!
Яhан шэнги
Яндан дободо
Адуу малые,
Амитан зониие
Зобоохо гэhэн
Зорилгоо дүүргэхэм!
Энэ дары
Эндэhээ арил!

Тэсэмгэй, даруу
Тэжээмэл Зүгы
Дуугайхан hуужа
Дууhыень дуулаад,
«Ямархан шадалтай аад,
Ябжаганан, добжогонон,
Итэрээ годоорон
Элдэбээ гаранаш?
Үргөө бүлюудэн
Үрзэгэшэн байнаш?
Шамайе байза
Шалгаад үзэхэм!»—
Гэжэ hанаба,
Иигэжэ хэлэбэ:
— Амитад соohoo
Адагайнь адаг,
Хоротой, хомхой,
Хобдог, хэнтэг,
Хара hанаатай
Хараалша шинии
Хабhанай забhараар
Хадхажархихамни! —
Гэhэн бэеэрээ
Гэнтэ хүдэлэн,
Даляа үргэн
Даб гэшэбэ.

Сошоhон Таршаа
Собхорон hүрэхэдөө
Уhанай тэгэндэ
Урбалдан унаад,

Урадхалда абтан,
Урдан ошобо,
Хойшолонгүйгөөр
Хосорон хосорбо.

Зүрхэтэй, зоригтой
Зүгыхэн hанаба:
«Хэлэхые хэлэбэшье
Хэзээ хосорхоо
Мэдэхэгүй аад,
hүрэхые hүрэбэшье
hүндэлгэдэ унахаа
Мэдэхэгүй аад,
Дэмы ехээр
Дээрэлхэхэ гээшэ
Дэншье тэнэг
Хэрэг байна даа!»

Арюун ябадалтай,
Ажалша алдартай,
Алагхан Зүгыхэн
Олзынгоо ехэдэ
Омогорхон, баясан,
«hайхан юумэн
hалбаран мандаг,
hаараг юумэн
hарнин hалаг!»
Гэжэ дуулаhаар
Гэртээ бусалай.

Ш. Нимбуевай, шүлэг,
Д. Дамбаевай зурагууд.

Хандалга бэшэг

Петропавловка. Зэдын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр О. А. Борисовта. Маша яаралтай.

Сайн, хүндэтэ Очир Аюшеевич! «Бурят-Монголой үнэн» газетын тусхай корреспондент би, Мархайн аша Тархай, энэ хандалга бэшэг Танда эльгээхэ гэжэ шиидэбэб. Хүлисэгты. Талада байһан намда яахадаа гэнтэ «доботолхо», сүлөөмин таһалха болоо юм гэжэ түрүүшээр урлажашье болохо байхат. Тингэбэл буруу бэшүү! Тэгэйшье сүлөөгүй һаа, би баһал сүлөөгүй хүнби. Тээд Танда энэ бэшэг эльгээхэ эшэ үндэһэ Та өөрөө бии болгоо бшууе!

«Намһаа саагуур, наранһаа наагуур» гэһэн арадай оньһон үгые Та мэдэхэ гүт? Мэдэхэ бээзт даа. Энэ үгэ зарим талаараа Танда яаха аргүгэй таарана. Энэ хэлээшээ баһашыса баталхын тулада томо томо баримтануудые тобойсо, аржыса харуулха байхаб...

Шүүмжэлэл гээшэ, илангаяа ажалшадай дундаһаа гараһан шүүмжэлэл гээшэ дутуу дундаяа усадхаха, ажал хүдэлмэрээ һайжаруулха хэрэгтэ хэмгүй ехэ туһа хүргэдэг гэжэ Та һайса мэдэнэт, бишье мэдэхэб. Тээд мэдэхые мэдэбэшье, тэрэ шүүмжэлэлдэ тоодоггүй, тоохые оролдодоггүйтнай, сэхыень хэлэхэдэ, эхэл гэмшэлтэй, эхэл гайхалтай байна.

Та, хүндэтэ Очир Аюшеевич, энэ юрэдөө Танай аймаг тушаа манай газетын шүүмжэлэлые яахадаа ингэжэ огто хэрэгсээнэгүй, тоонгүй гээшэбта? Танда эльгээһэн олоихи юумэнай хагсанхай хүнэг урүү уһа хэһэн шэнгээр огтолон үгы болошонол. Юрэдөө хайшаа жэгтэй юм гээшэб? Зарим баримтануудые хараад үзэел даа.

1.«Үнеэдые үсөөрүүлжэ байхадаа өөдэлхэ юм аал?» гэһэн статья манай газетын мартын 8-най номерто толилогдоо бэлэй. «Коммунизм» колхоздо һүн багаар һаагдана, үнеэдэйнь тоо жэлһээ жэлдэ үсөөрнэ, 1954 ондо 617 үнсэтэй байһан аад, энэ оной эхиндэ оройдоо 371 үнеэтэй байба. Харууһа, эдеэлүүлгын муунһаа боложо, малынь ехээр гарзална, үхэр мал, үнеэд олооро худалдагдана, колхозой хэрэгсэлдэ гээд гаргашалагдана гэжэ статья соо хэлэгдэһэн байгаа.

Манай газетые захижа абадаг, уншадаг байһандатнай һэжэглэдэггүйшье һаа, тэрэ статьяс обёоронгүй үнгэржэ магад гэжэ бодоһон дээрэһээ, тэдынэй номерто тиимэ статья толилогдобо, тэрээгээр зохихо хэмжээ абажа, наашань редакцида мэдээсыт гэһэн гүйлтатай бэшэг Танда тэрэ дары эльгээгээ бэлэйлди. Тэрээнһээ хойшо һараһаа үлүү саг үнгэрөө. Тээд, манай гүйлтада ямаршье харюу эльгээгээгүйт.

2. Гэгээтын медпунктын муугаар ажаллажа байһан тухай худөө бэшэгшын бэшэг (газетэдэ гараагүй) буулгабари январиин 22-то Танда эльгээһэн байгаабди. Харюу хүлеэжэ ядахада, февралиин 11-дэ һануулга бэшэг эльгээгээ һэмди. Тээд, Та мүнөөшье хүрэтэр харюу үгөөгүйт! Энэмнай юун гээшэб?

3. «Хэһэн ажалынь харагданагүй» гэһэн бэшэг манай газетын мартын 19-нэй номерто толилогдоһон байна. Энээн тухай Танда тэрэ үдэртэнь мэдүүгүйгөөр дараад байнат. Та бэшэгыемнай харюугүйгөөр дараад байнат.

Аймсоведэй дэргэдэхи физкультура болон спортын комитет юушье хэнэгүй, аймаг дотор спортын 20 бүлгэм бии аад, ямаршье ажалгүй байдаг, комитедэй түрүүлэгшэ П. Труднев хөёр салин намнажа, финансын таһагай налог суглуулдаг агент болонхой. Тингээд хаанашье хүрэнэгүй гэжэ тэрэ статья соо хэлэгдэһэн байгаа. Залуу үетэнэй элүүр энхээр, шиираг шамбайгаар хүмүүжүүлхэ асуудал Танай анхаралые татанагүй гээшэ гү? Татадаг байгаа һаань, «хадаба бэшэ хаяадаа, холо бэшэ хормойдоо» байһан тэрэ комитедэй ажалые һайжаруулха хэмжээ абаһан лэ байха байгаат.

4. Манай хоёр бэшэгые 1,5—2 һара дараһанайнгаа һүүлээр юушье ойлгохын аргагүй балар харюу үгөөт (мартын 29-нэй 100, 101 номертой бэшэгүүдэйнгээ эхыень харагты). Тиихэдээ Та өөрөө гараа табихые юундэшьеб сээрлэһэн, орондотнай хэншьеб гараа һори һари гүүлэн табиһан байба.

Зай, хүндэтэ Очир Аюшеевич, энэ хандалга бэшэгыемни харюугүйгөөр бү дарыт, газетымнай шүүмжэлэлдэ албан хойрогоор бэшэ, харин ёһотойгоор хандадаг болохыстнай хүсэнэб.

Амаршалагша М. Тархай.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Бэшэг удаан ябажа хүрэнэ"

Иимэ гаршагтай бэшэг манай газетэдэ толилогдоһон байгаа. Үбэр Зөөхэй нютагһаа Кяхта город хүрэтэр ажалшадай бэшэгүүд хоёр-гурбан хоног соо хүрэдэг аад, һүүлэй үедэ долоо, найма хоножо хүрэдэг болоо гэжэ тэрэ бэшэг дотор хэлэгдэһэн байгаа.

Манай редакцида Сэлэнгын хэлхеэ холбооной конторын начальнигай мэдээсэһэнэй ёһоор, бэшэг соо дурсагдаһан баримтанууд булта зүб байба.

Ажалшадай бэшэгүүдые саг соонь эзэдтэнь хүргэхын тула хэлхеэ холбооной конторын зүгһөө тусхай хэмжээ абтаа.

Мэргэжэлтэд колхоз ошоно

КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон хүдөө ажахын мэргэжэлтэд колхозуудта хүдэлмэрилхөөр ошожо байна.

Кударын МТС-эй главна зоотехник П. П. Молыров, механик И. Д. Хутаков гэгшэд Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо өөрынгөө мэргэжэлээр ажаллахаар ошоо. Мүн энэ МТС-һээ механик А. И. Рысев Кировэй нэрэмжэтэ колхоз ерэһэн байна.

М. Очиров.

Москвагайхид һонирхон хараба

Телевидениин Центральна студиин дамжуулгые Москвагай хүн зон үдэр бүхэндэ һонирхон харана. Бурят-Монголой искусство, литературын декадада Улан-Удын уранзураашадай эдэбхитэйгээр бэлэдхэжэ байһые москвагайхид телевизерээр һаяхан хараба. Уранзураашад В. Инкижинов, А. Окладников, Ю. Чирков, В. Гончар гэгшэдэй мастерской соогоо зураһан зурагуудынь декадын үедэ Москвагай ажалшадта харуулагдаха юм.

«Хани барисаанай эхин», «Тайгые һэтэ гаран» гэһэн темээр уранзураашан В. Гончарай зураһан зурагуудай эскизүүд харагшадые ехээр урмашуулба.

В. Брайковская.

Тунгалаг уһатай худаг

Үбэлэй янгинама хүйтэндэ гол горхоной таб яб хүрэшэхэдэ Эгэтэ нютагта ажаһуугшад уһаар дутажа эхэ зободог һэн. Тиин үнгэрэгшэ намар Яруунын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд моторой хүсөөр уһа бүлэн гаргаха 160 метр гүнзэгытэй худаг центртээ малтаһан байгаа. Тэрэнэй ашаар тэндэхи ажалшад, мүн малай фермэнүүд энэ үбэлдөө уһаар дуталдангүй үнгэрбэ. Аяар доро-гоо гараһан тунгалаг уһан сэбэр, амтатай гэжэ тэндэхид омогорхон хөөрэлдэнэ.

Б. Жанчипов.

Эрхүүгэй айлшадтай уулзаба

Улан-Удын партийно-советскэ һургуулиин коллектив уншалгын газа зал соо сугларжа, Эрхүүгэй областиин Усть-Ордын национальна округһоо ерэһэн айлшадтай уулзаба. Айлшад манай республикын Зэдын, Сэлэнгын аймагуудаар ябажа, колхозуудта хониин ажал яажа эрхилэгдэнэб гэжэ танилсаһан байна. Тээд эдэнэр һургуулиин коллективэй уряалаар һуулзалгада ерэһэн байна.

КПСС-эй Осинска райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Л. Нючев, Боохоной аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. К. Богданов, колхозой түрүүлэгшэ В. И. Колесников гэгшэд уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, областиингоо, мүн колхозой экономическа байдал, мал үсхэбэрилгэ, таряан ажал тухай һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө.

Н. Нючев хөөрөөнэйнгөө түгэсхэлдэ партийно-советскэ һургуулиин һурагшадта амжалтатай һайнаар һурахыень хүсэбэ.

Г. Бадмын.

Апрелиин 19-дэ наран сахаригтан хиртэхэ

Энэ үдэр наранай сахаригтан хиртэхэнь Цейлонһоо урдуур, Бирмын урда талада, Вьетнама—Вьетнам Гуэ хоёрой хоорондо ажаһуугшадта, Хайнань аралда, Хитадай Арадай Республикын урда зүгтэ, Тайвань аралай хойто зүгтэ, Японой Кюсю гэжэ арал дээрэ харагдаха.

СССР-тэ Батуми, Челкар, Томск, Тикси Буухтаһаа зүүн урдахи нютагуудта харагдаха. Владивостогто, Приморско хизаарай урда зүгтэ, Сахалинай болон Камчаткын урда эрьеэр ажаһуугшадта наранай хиртэхэнь бүри элеэр харагдаха байна.

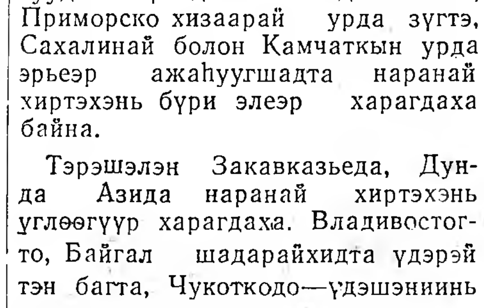
Тэрэшэлэн Закавказьеда, Дунда Азида наранай хиртэхэнь углөөгүүр харагдаха. Владивостогто, Байгал шадарайхидта үдэрэй тэн багта, Чукоткодо—үдэшэниинь наран хиртэхэ гэжэ тодорхойлогдобо.

Хонхотой могой

Нарата халуун ороной уһа намагтай газарта, мүн элһэтэй губи газарта хонхотой томо гэгшын могойнууд байрладаг юм. Энэ могойн утань 4 метр болодог байна. Шэнжэ түхэлөөрөө тэрэ бусад томо могойнуудһаа онсо илгаатай. Тархинь хоёр хажуугаараа гүнзэгы хоболтой. Бэеын нервын бүхы үзүүрнүүдынь тэрэ хобол сооһоо гарадаг тула, ямаршье бишыхан амитанай дүтэлһые бэеынь дулаагаар мэдэдэг байна.

Энэ могойн үшөө нэгэ илгаань юуб гэхэдэ, һүүлэйнь үзүүртэ үетэһэн томо хашарһан бии. Могойн һолжорходо эдэ хашарһануудынь бэе бэедээ хабирасалдан, ямар нэгэ түргэн урасхалта горхоной харьялһандал адли абяа гарга-даг байна. Тиимэһээнь тус могой хонхотой гэжэ нэрлэгдэнхэй.

Хонхотой могой бусад могойдол адли үндэгэлдэг. Теэд үндэгэнэйнь гараһанай һүүлээр оройдоо хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада досооһоонь могойн хүбүүн гарадаг. Энэ могой нэгэ доро 70-аад үндэгэ гаргадаг.

Һонирхолтой энэ амитан һүни ябадаг, үдэрынь шулуунай хоорондо гү, али элдэб нүхэ һүбэ соо ороод, гарангүй хэбтэдэг. Һүниин сагта гаража, унтажа байһан шубуу болон элдэб амитаниие барижа эдидэг. Хазахатайгаа зэргэ амитанай бэедэ тон аюултай хоро табидаг юм.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Египет. Каирта Нил мүрэн дээгүүр табигдаһан хүүргэ.

ТАСС-эй фотохроника.

ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй мэдүүлгэ

БЕРЛИН, апрелиин 11. (ТАСС). ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй онсо заседани апрелиин 10-да болоо. «1958 оной мартын 31-һээ эхилэн, Советскэ Союзай зүгһөө ядерна буу зэбсэгэй туршалга болюулха тухай СССР-эй Верховно Соведэй тогтоолые президиум ехээр һайшаана» гэжэ заседаниин һүүлдэ толилогдоһон мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

США Великобритани хоёр ядерна буу зэбсэгэй туршалгые мүн лэ болюулха бэзэ гэжэ Германска Демократическа Республикын Министрнүүдэй Соведэй Президиум хүлеэнэ.

«СССР-эй Верховно Соведэй тогтоол Германиин хоёр гүрэндэ, бүхы немец арадта илангаяа онсо удхашанартай, — гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. — Баруун Германиин армиие атомна буу зэбсэгтэй болгохо тухай 1958 оной мартын ... да Бонныын бундестагай абаһан шиидхэбэри шэнэ, атомна дайнай аюулые улам ехэ болгон һүжэрүүлнэ. Энэ дайнай аюулые зайсуулхын ... лада бии байһан бүхы арга бо... жоёо, хүсэеэ хэрэглэн тэмсэхэ ... тойбди»,— гэжэ мэдүүлгэ соо ... дэнэ.

Германска Демократическа Республикын правительство Советскэ Союзай агууехэ үүсхэлые аһан далаараа дэмжэнэ гэжэ мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэнэ. Советскэ Союзай энэ шэнэ үүсхэлдэнь ... таараа харюусая гэһэн дурадхал Германска Демократическа Республикын правительство Германиин Федеративна Республикын правительствода оруулха гэһэн шиидхэбэри абаа.

США-гэй сэрэгэй министрын мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 11. (ТАСС). Өөһэдынгөө союзнигуудта «туһаламжа» болгон һүүлэй долоон жэлэй туршада Холбоото Штадууд 20 миллиард шахуу доллар гаргашалаа гэжэ США-гэй сэрэгэй министр Бракер мэдүүлбэ. Хэрбээ союзнигуудаймнай үгэдэг хэмжээнэй сэрэгые США-гэй өөрынь хилын саана бариха баатай б... һаань, америкынхид мүнөөнэй ... орходоо таба дахин ехэ налог ... лэхэ ёһотой байгаа гэжэ тэрэ х...

Европодо, Алас Дурна зүгтэ ... даг союзнигуудтаа долоон ж... туршада үгэһэн мүнгөөр 200 ... байгуулаабди, тэрээндэ 5 мил... солдат ороно гэжэ Бракер хэл...

Джамила Бухиред Алжирай түрмэһөө Франциин түрмэдэ оруулагдахань

ПАРИЖ, апрелиин 11. (ТАСС). Мүнөө Алжирай түрмэдэ хаалтатай байһан Джамила Бухиредые Франциин нэгэ түрмэдэ оруулха гэһэн шиидхэбэри Франциин юстициин министр абаа. Мүн саазалуулагдахаяа байһанаа бүхы наһаараа каторгда ябаха болоһон Алжирай бусад басагадшье Франциин түрмэдэ оруулагдаха байна.

Айхабтар хатуу журамтай ... мэдэ Джамила Бухиредэй ... хаалтатай байһандань Франциин ... бүхы дэлхэйн олониитын сэхэр... руушаахадань, Франциин ми... дурсагдаһан шиидхэбэри аб... баатай болоо гэжэ газетэ м... сэнэ.

Англиин булад хайлуулдаг промышленность доройтожо байна

ЛОНДОН, апрелиин 11. (ТАСС). «1957 оной энэ үеынхидэ орходоо байгша оной нэгэдэхи кварталда Англида булад багаар абтаа» гэжэ «Файнэншл Таймс» газетэ мэдээсэбэ. 1958 оной түрүүшын хаха... булад бүтээн гаргалгын хэмжээн улам бага болохо гэжэ газетэ ... лоно.

Хойто Ирландиин ажалгүйшүүлэй тоо

ЛОНДОН, апрелиин 11. (ТАСС). Хуулита газарһаа абтаһан хүсэд бэшэ мэдээнэй ёһоор, Хойто Ирландиин промышленностьда хүдэлдэг 467 мянган хүдэлмэришэдэй 50822-ынь мүнөө үедэ ажалгүй болонхой гэжэ «Дейли Уоркер» газетын корреспондент мэдээсэнэ. Илангаяа барилгын промышленностьда о... хүн ажалгүй болонхой. Энэ... боложо, мүнөө байрын гэрнүүд үсөөнөөр баригдана. Гэбэшье, ... сал Белфаст городто 10 мянган ... байрагүй дээрэһээ ээлжээгээ хү... шэнхэй.

ФРГ-дэ далайн-сэрэгэй флот байгуулагдана

БЕРЛИН, апрелиин 10. (ТАСС). Һаяар Баруун Германиин Бремерхафен портдо Америкын «Антони» гэжэ эсминец ерэхэнь гээд АДН агентство мэдээсэнэ. Энэ эсминецые урдань баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор США-гэй далайн-сэрэгэй флот Баруун Германида үгөө юм. ФРГ-гэй далайн-сэрэгэй флот мүнөө жэлдэ США Великобритани хоёрһоо хамта дээрээ үшөө 15 с... гэй корабль абаха байна. М... үедэ Баруун Германиин далайн-сэрэгэй флот 90 сэрэгэй корабль, 11 хамһабариин судналуудһаа ... ридэнэ. Энэ жэлдэ үшөө 28 сэр... корабль, хамһабариин 5 судна ... рихаар хараалагданхай. ФРГ-... флотдо 14 мянган офицер, ү... офицер болон матросууд бии...

Смыслов Ботвинник хоёрой наадан

Үнгэрһэн 14-дэхи нааданда М. Ботвинник нилээд булюу байдалтай болоо.

Дэлхэйн чемпион В. Смыслов Ботвинниһаа юһэ хахад жэлээр залуу. Тэрэ оройдоол нэгэ жэлэй туршада дэлхэйн чемпион гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэтэй байгаа. Тиимэһээ тэмсэлээ саашадаа үргэлжэлүүлхээр эрид шиидэнхэй байһаниинь ойлгосотой.

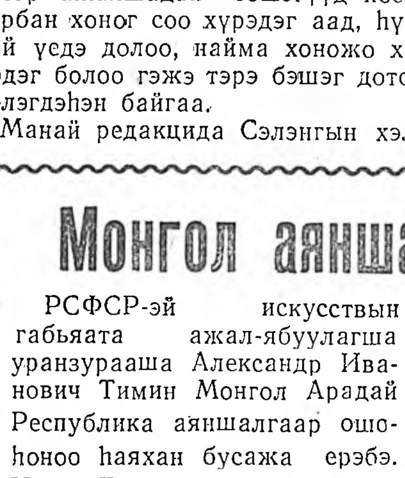
Апрелиин 10-да болоһон 15-дахи наадан айхабтар шангаар үнгэрөө. Энэ наадан дүүргэгдэнгүй, Ботвинник һураггүй булюу байдалтай үлэһэн байна. Апрелиин 11-дэ наадынай үргэлжэлүүлэгдэхэдэ, шатарай мүрысөөндэ үсөөн үзэгдэдэг у... болобо. 55-дахи ябадалдаа Ботвинник бодохо ёһотой сагаа үлүү ... гажа, шалгалтын болотор һүүлэй хоёр ябадал хэжэ шадаагүй. Т... мэһээ тэрэ шүүгдэһэн дээрэ тоо... доо.

Тиимэ болохолоороо, 9:6 ... тоотойгоор Ботвинник түрүү... 16-дахи наадан апрелиин 12-то ... лохо.

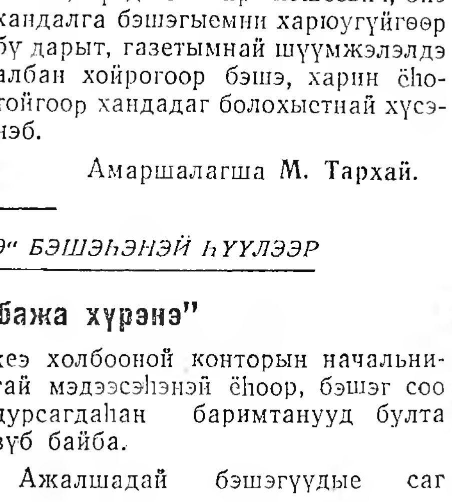
Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Монгол аяншалхадаа уранзураашын хэжэ ерэһэн хүдэлмэриһөө

РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша уранзурааша Александр Иванович Тимин Монгол Арадай Республика аяншалгаар ошоһоноо һаяхан бусажа ерэбэ. Нүхэр Тимин советскэ уранзураашадтай хамта Монголдо удаан саг соо аяншалхадаа оронойнь ажабайдалтай, Монголой залуу промышленностиин хүдэлмэришэдтэй, һангай ажахын хүдэлмэришэдэй, мүн арадай хүдөө ажахын хамтаралнуудай ажабайдалтай танилсажа ерэһэн байна.

Тэмээгээр ашаа шэрэжэ ябана.

Партизан үбгэн Тогтох.

Дээдэ, дунда һургуулида һуража байһан Монголой олон залуушуул эрдэм мэргэжэл шудалхын тула зориг ехэтэйгээр һуралсажа, социалистическэ общество эдэбхитэйгээр байгуулагшадай зэргэдэ жагсахые оролдоно,— гэжэ нүхэр Тимин хөөрэнэ.

Монгол Арадай Республикада искусство хурданаар хүгжөөгдэнэ.

— Уранзурааша байһан туладам Монголой уранзураашадай зохёолнууд намайе ехээр һонирхуулһан байна,— гэжэ А. И. Тимин хэлэжэ үгэеэ үргэлжэлүүлээ. — Монголой уранзураашад ехэ амжалта туйлаа. Урдань Монголдо уранзураашад гэжэ байгаагүй юм. Мүнөө Монгол Арадай Республикада дүрбэн зуу шахуу уранзураашад тоологдоно. Тэдэнэй гурбан зуугаад хүниинь хүдөө аймагуудта ажаһууна, ажаллана. Монголой мүнөөнэй уран зураглалай үндэһэ һуури табиһан Чойдок олондо эли болонхой. Монголой анха түрүүшын уранзураашадай нэгэн—Чойбалсанай шангай лауреат Ядам Сүрэн олон хэлэ мэдэдэг, зүүн зүгтэхинэй искусствые һайнаар шэнжэлэнхэй. Ядам Сүрэн арадай нарин уралалгын, гоёон шэмэглэлгын искусствын талаар горьтой ажал хэнэ.

Уранзурааша Тимин Монгол орондо олон шэнэ юумэ үзэһэн, хараһан байна. Монголой арад зон советскэ хүнүүдэй жэшээгээр өөһэдынгөө ерээдүйн гэрэлтэ һайхан байдал зохёон, урагшаа этигэл найдабаритайгаар алхална. А. И. Тимин МНР-һээ шэнэ Монголой искусствын ажал-ябуулагшадай, промышленностиин хүдэлмэришэдэй, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зурагуудай хэдэн эскиз асараа. Уранзурааша тэдэ эскизүүдээрээ Монгол тухай шэнэ картинануудые зураха юм.

Монголһоо А. И. Тиминэй асарһан эскизүүдэй хэдэн буулгабари эндэ толилбобди.

О. Березков.

Залуушуулай Бүхэсоюзна VI фестивальда хабаадаһан хүүхэн Норов Сүрэн.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина 26. Телефоны редакции: редактора 46-32. зам. редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни и экономики — 47-59, пропаганды и местной информации —35-14, культуры и быта — 34-0.5, писем трудящихся и переводов — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия —37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00707. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 114.